

	MÄETÖÖSTUS	KASVUHOONEGAASID	BIOLOOGILINE MITMEKESISUS
SUURED KESKKONNAMÕJUD		GLOBALNE	KLIIMAMUUTUSED FOSSIILKÜTUSED

Mäetööstus: õnn või needus?

Mäetööstus ja kliimamuutused

Fossiilkütused – kivisüsi, nafta ja gaas – annavad umbes 80 protsenti maailma energiatoodangust, Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) andmetel suureneb maailma energiavajadus 60% võrra aastaks 2030. Fossiilkütused on paraku kõige suuremaks kasvuhoonegaaside (KHG) emiteerimise allikaks, põhjustades globaalse õhutemperatuuri tõusu ja kliimatasakaalu rikkumist.

Kasvuhoonegaaside heitkogused on hetkel tõusmas. Viimase kolmekümne aasta jooksul suurenesid heitkogused keskmiselt 1,6% aastas, sh fossiilkütuste kasutamisest tuleneva süsinikdioksiidi (CO2) heitkogused keskmiselt 1,9% võrra. KHG heitkoguste suurim kasv aastatel 1970–2004 oli põhjustatud energiatootmisest, tarbimisest ning transpordist. Valitsustevahelise Kliimamuutuste Nõukogu (IPCC) viimastes aruannetes osundati, et kliimamuutused avaldavad olulist mõju mitmel moel:

Toit ja vesi

Aladel, kus praegu on ebakindel toiduga varustus ja põuaht ning kus pole ressursse toidu impordiks (ligikaudu pooled Kesk-, Lõuna- ja Ida-Aafrika elanikud on juba alatoitumuses), jätkub tõenäoliselt põuast tingitud saakide vähenemine. Kliimamuutusest tulenev veevarude vähenemine mõjutab inimesi lähistroopilistel aladel, kus juurdepääs mageveele on juba praegu raske. Hetkel elab ligikaudu kolmandik maailma elanikkonnast (1,7 miljardit inimest) veevaestes piirkondades ning eeldatakse, et see arv suureneb 21. sajandi lõpuks sadade miljonite inimeste võrra.

Liustike sulamine

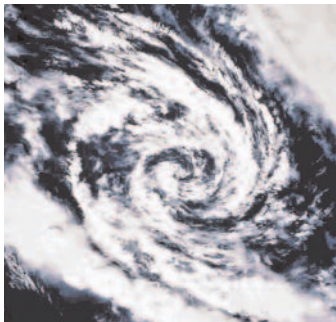
Ilmselt esimene ja ühtlasi halvim kliimamuutuste mõju vaesele elanikkonnale tuleneb mäeliustike kiirest sulamisest. Üle poole inimkonnast sõltub mägedes akumulatsioonist mageveest. Väljaspool Maa polaaralasid on kõige rohkem liustikke Himaalajas. Umbes 67 protsenti liustikest kahaneb seal hämmastava kiirusega ning peamise põhjusena on nimetatud kliimamuutusi.

Ränne

Temperatuuritõus paisutab ookeanide veemassi, mis omakorda põhjustab mereveetaseme tõusu. Kui heitkogused suurenevad ka edaspidi praeguses tempos, eeldatakse merevee üldise taseme tõusu 20–60 cm võrra. Vähemalt miljard inimest peab ajavahemikul praegusest kuni aastani 2050 oma kodu maha jätma, sest kliimamuutuse tagajärjel suureneb juba alanud üleilmne ränne. Eriti on ohustatud Aasia hiigeldeltad; eriti ohus on Vietnam, Egiptus, Bangladesh ja väikesed saareriigid.

Puutumatu loodus ja bioloogiline mitmekesisus

Kõige haavatavamad ökosüsteemid, mille puhul hävinguohu on suurem, on korallrahud, boreaalsed metsad, mäestike elupaigad ja vahemerelisest kliimaga piirkonnad. Mereasukatele avaldab negatiivset mõju tõusev temperatuur ja ookeanide suurem happesus. Kõigis piirkondades on seda suurem kahjustuste oht, mida kiiremini temperatuur tõuseb.

Ennustamatu ilm. © foe ewni

Praeguseks suletud High Marnham söe-elektrijaam Ühendkuningriigis. © Ian Bracegirdle

Fossiilkütused. © dreamstime

SKAALA

MÕJUD

Mäetööstus: õnn või needus?

MÄETÖÖSTUS		KASVUHOONEGAASID	BIOLOOGILINE MITMEKESISUS	
SUURED KESKKONNAMÕJUD		GLOBALNE	KLIIMAMUUTUSED	FOSSIILKÜTUSED

Kokkuvõtteks on nende ohtude puhul kõige haavatavamad arengumaad. Kliimamuutused mõjutavad arengumaade suutlikkust saada hakkama vaesusega ning parandada tervishoiuteenuste ja hariduse kättesaadavust ning energiaga varustatust. Ent uuringud näitavad ka, et probleemi saab lahendada ja eksisteerivad taskukohased lahendused. IPCC arvab, et tulevane haavatavus ei olene üksnes kliimamuutusest, vaid ka valitsevatest arengusuundadest. Majandushinnangud näitavad, et tegevusetusest põhjustatud kulud oleks suurusjärgudes suuremad kui praeguste kiirete meetmete maksumus. Hiljuti avaldatud Sterni raport pakub, et heitkoguste vähendamise aastane kulu CO2 taseme stabiliseerimiseks atmosfääris võib olla ligikaudu üks protsent globaalsest SKT-st aastani 2050.

Sellest hoolimata jätkavad EL ja tema liikmesriikide valitsused fossiilkütuste kasutamise rahastamist otsetoetustega, maksuvabastustega või ekspordikrediidi agentuuride kaudu, samuti mitmepoolsete arengupankade laenude või tagatiste abil.

Meie nõudmised

Tööstusriigid peavad märkimisväärselt vähendama oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning tagama arengumaade ligipääsu taastuvenergial põhinevale puhtale arengule, aga ka valmisoleku paratamatute kliimamuutusega kohanemiseks.

Mäetööstused peaks lõpetama keskkonna kahjustamise ning inimeste elu rikkumise kogu maailmas. Kõik uued projektid, millele kohalikud kogukonnad ei ole andnud eelnevat ja teadlikku nõusolekut, tuleks keelata.

Euroopa Liidu liikmesriigid, Euroopa Komisjon ja rahvusvahelised finantsinstitutsioonid peaksid lõpetama välisabi andmise ja teiste avaliku sektori ressursside eraldamise ülisuuri kasumeid teenivate naftafirmadele. Kommertspangad ja pensionifondid peaksid lõpetama fossiilkütuste kaevandamise projektidesse investeerimise.

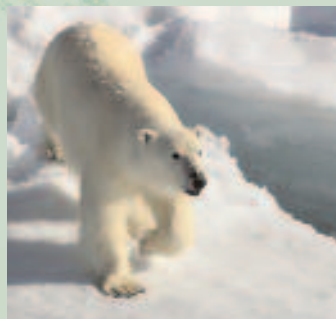
IPCC 2007. aasta hinnangud:

- kliima soojenemine on ilmselge ja kiirenev;
- suurem osa muutusest tuleneb inimtegevustest, mis toodavad kasvuhoonegaase;
- viimase 100 aasta jooksul on maakera temperatuur soojenenud 0,74°C võrra, sh kõige kiiremini viimase 50 aasta jooksul. Arktiliste piirkondade temperatuur on tõusnud peaaegu topeltkiirusel;
- CO2 kontsentratsioon atmosfääris on praegu kõrgeim viimase 650 000 aasta jooksul;
- viimasest 12 aastast 11 on olnud viimase 150 aasta kõige soojemad.

Merevee taseme tõus põhjustab sagedasi ülejutusi Bangladeshis.

© G. M. B. Akash

Jää sulamine arktikas on lisanud jääkaru kui ohustatud liigi punasesse raamatusse.

© N. Alexandrov

- 1 The IPCC was established in 1988 by the World Meteorological Organisation and the United Nations Environment Programme. It provides the most authoritative assessments of the knowledge of climate change every five years.
- 2 Magrath, J.: Glacier melt: why it matters for poor people, www.oxfam.org.uk/what_we_do/issues/climate_change/downloads/glacier_melt.pdf, Oxfam, 6 May 2007.
- 3 An overview of Glaciers, Glacier Retreat, and Subsequent Impacts in Nepal, India and China, WWF Nepal Program, March 2005.
- 4 Human tide: the real migration crisis, Christian Aid Week Report, May 2007.
- 5 http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm, October 2006.

Teabeleht on valminud Euroopa Liidu finantstoel. Selle sisu eest vastutavad vabaühendused Friends of the Earth Europe, Friends of the Earth Netherlands, Friends of the Earth France ja CEE Bankwatch ning neid ei saa käsitleda Euroopa Liidu ametlike seisukohtadena.